





1272
OBSERVATIONES
IVRIS ROMANI ET SAXONICI

20
1780 5
QVAS

PRAESIDE

D. GEORGIO STEPHANO
WIESANDIO

PROFESSORE INSTITVTIONVM ORDINARIO CV
RIAE PROVINCIALIS SCABINATVS ATQVE COLLEGII
IVRECONSVLTORVM ASSESSORE

DIE XXI. MART. A. S. R. c1o1occlxxx.

H. L. Q. S.

AD DISCEPTANDVM PROPOSITVRVS EST
CAROLVS GVILIELMVS THYMIVS,
SCHLEVSINGENSIS.

SPECIMEN X.

VITEBERGAE,
EXCVDIT ADAMVS CHRISTIANVS CHARISIVS.

UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LEIPZIG

INSTITUT FÜR CHEMIE

D. DR. G. WIESSAND

ORDINARIUS
PROFESSOR
FÜR ANORGANISCHE CHEMIE
AN DER UNIVERSITÄT SACHSEN-ANHALT
LEIPZIG

AM 15. SEPTEMBER 1881

H. L. O. 2

AB DISSENTANDUM PROPOSITVS EST

CAROLVS GUILIELMVS THYME

SCHEFFER

RECIPERE

VITTEBERG

REGIUM ACADEMIAM SACHSEN-ANHALT



I.

*Testimonium magistri cursus publici de pecunia recepta,
solutionem non probat.*

Incidit nuper quaestio, num debitor solutionem creditori suo factam, per testimonium a magistro cursus publici super pecunia recepta datum, probare queat? Cum enim actor debitorem suum coram iudice interpellaret, atque ab eo solutionem debiti peteret, reus, se dudum pecuniam debitam exsoluisse contendebat, atque veritatem obiectae exceptionis in continenti apparere aiebat ex documento exercitoris cursus publici authentico, de cuius quidem vi et auctoritate partes litigantes, uti plerumque fieri solet, acriter inter se disceptabant. Neque negamus, eiusmodi testimonium, quod vulgo dicitur ein Posschein, si ab eo, qui cursui publico est praepositus, fuerit impertitum, fide publica esse dignum. Concedimus quoque, magistrum postae ex eo tanquam ex confessione publice facta obstringi, illudque, si res creditae interierint et vel dolo subtractae, vel culpa amissae fuerint, usum praestare commodum. Praetores Romani, ut in primis viatoribus et peregrinantibus consulerent, actionem de receptis aduersus nautas, caupones et stabularios, publicae utilitatis causa, introduxere. *L. 1. D. naut. caupon. stabular.* Haec actio vsu fori hodie vtiliter ad magistros cursus publici, ex paritate rationis accommodari potest. *Leyser Specim. 66. Medit. 3.* Apud nos certe hanc actionem adhuc locum habere, dubitare haud sinit *Ordinat. post. de Anno 1713. n. 44. in Cod. August. Tom. II. p. 1063. seq.* Sed ex



his non sequitur, vt debitores hisce testimoniis solutionem creditoribus suis factam, probare queant. Licet enim ex iis intelligatur, pecuniam magistro cursus publici ideo fuisse commissam, vt eandem in locum extraneum traiceret, atque ad eum, cuius nomen epistolae vel inuolucro inscriptum, perferendam curaret; tamen ad eum vere peruenisse, inde non cognoscitur. Certissima solutionem probandi ratio est creditoris apocha, qua se solutionem a debitore suo accepisse, luculenter confitetur. *L. 14. C. de solut.* Solutio vero non praesumitur, sed ab allegante est probanda. *L. 1. C. de probat.* Neque hic praesumptiones ad debitorem liberandum sufficiunt. Veteres Iureconsultos ita sensisse, testatur Modestinus in *l. 24. D. de probat.* his quidem verbis: *si chirographum cancellatum fuerit, licet praesumptione debitor liberatus esse videtur, in eam tamen quantitatem, quam manifestis probationibus creditor sibi adhuc deberi ostenderit, recte debitor conuenitur.* Facile quoque accidere potest, vt pecunia transmissa salua quidem in locum destinatum peruenerit, sed ex ignorantia vel errore, ipsi creditori non fuerit exhibita. His rationibus ducti statuimus, testimoniis supra dictis solutionis probationem non posse peragi.

II.

De iis rebus, in quibus mutuum consistit.

Licet eximia veterum Iureconsultorum merita virtutesque prorsus egregias grata mente agnoscamus: fateri tamen cogimur, eosdem saepenumero res scitu maxime necessarias ea, qua decet, cura non descripsisse. Multa definitionum vitiosarum exempla iam collegit Leyferus *Specim. I. Meditat. I.* cui iungendus est Otto in *praesat.* quam *commentario* suo in Institutiones praemisit. Sed aliud exemplum nobis suppeditat Paulus in *l. 2. §. 1. D. de reb. cred.* vbi ait, mutui dationem in iis rebus consistere, quae pondere, numero et mensura constant, quia hae res magis in genere suo functionem reciperent, quam per solutionem in specie. Quantas turbas hic locus excitaerit, ostendit Bynkershoek. *Observat. lib. I. cap. 10.* Caius in *l. 1. §. 2. D. de obligat. et act.* iisdem prope verbis mutuum describit, eiusque notionem vt magis perspicuam reddat, exempla rerum, in quibus illud vulgo consistere solet, subiungit, simulque haec adiungit: *quas res in hoc damus, vt fiant accipientis, postea alias recepturi eiusdem generis et qualitatis.* Eundem locum in *prooem. I. quib. mod.*

mod. re contrah. obligat. repetiit Tribonianus. Interpretes recentiores duplici modo eiusmodi res, quae vulgo dicuntur fungibiles, describere solent. Alii enim, ex quibus hic Westenbergium et Heineccium ad *Tit. D. de reb. cred.* nominasse sufficit, priscam notionem quouis pacto tueri student. Alii e contrario, ut ambiguitatem vitarent, rem fungibilem dixerunt esse, quae utendo consumitur. Menckenius in *Systemat. iur. civil. secundum Pandect. Libr. 12. Tit. 1. §. 1.* Berger in *Oeconom. iur. Libr. 3. Tit. 2. §. 2.* Sed utraque notio iis virtutibus, quibus ornata esse debet bona et accurata definitio, nobis destituta esse videtur. Si veteres sequimur, deficit in ea perspicuitas, vel saltem breuitas. Etenim in eo omnes consentiunt, non omnia, quae homines in mutuis commerciis metiri, numerare et ponderare solent, ad res fungibiles esse referenda. Fatentur potius, hanc descriptionem nimis late vagari suoque ambitu fere omnia, quae in hac rerum vniuersitate insunt, complecti. Hoc incommodum ut effugiant, simul necessariis limitibus eam circumscribunt ita, ut vnicuique ad res, quae functionem in genere recipiunt, restringenda sit. Veritati hanc quidem opinionem omnino congruere, nemo facile negauerit. Vti enim quodam negotium ex consilio contrahentium est aestimandum: ita quoque in contractu mutui illud in primis est intuendum. Qui mutuum accipit, re accepta uti cupit; qui vero illud subministrat, in eundem finem consentit atque res datas accipientis facit. Conferatur Schilter. ad *Pandect. Exercitat. XXII. 3.* Sed, quis non animaduertit, vel ob eam ipsam rationem non posse rerum fungibilium notionem includi rebus, quae pondere numero ac mensura constant? Opinio vero eorum, qui mutuum duntaxat ad ea, quae usu consumuntur, referunt, pariter quadam difficultate laborat. Si enim rem consumptam putas esse eam, cuius corpus utendo perimitur, obstat tibi pecunia, qua ita utimur, ut eiusdem substantia maneat salua. At, inquis, pecunia etiam consumitur, atque in ea non verus, sed quasi vtilisfructus constituitur, uti vel ex *§. 2. I. de usufruct.* constat. Consumi eam, non negamus, occurrunt. Sed ea non naturaliter, sed ciuilitate consumitur, dum erogatur a domino inque nouum possessorem transfertur. Ita vero ambiguitas et in altera, quam excutimus, descriptione latet. Nos vero longe commodius res fungibiles defini posse, sumus persuasi. Scilicet ea res,

A 3

cuius



cuius vice fungitur alia eiusdem generis, nobis videtur esse fungibilis. Consentit nobiscum Voerius in *Commentar. ad D. Libr. 12. Tit. 1. §. 1.* In eiusmodi res, vti iam monstrauit Thomasius in *differt. de pret. affect. in res fungibil. non cadent. cap. 1. §. 27. seqq.* pretium affectionis non cadit, ideoque dantium nihil interest, num ipsum corpus, an simile in eodem genere, modo eiusdem sit quantitatis et qualitatis, recipiant.

III.

Pactum de non accusanda contumacia quatenus vires habeat?

Est iuris manifesti, pacta ipsis legibus bonisque moribus contraria, vi et effectu destitui. *L. 6. C. de pact.* Laudandi certe sunt praetores Romani, qui, teste Vlpiano in *l. 7. §. 7. de pact.* ea tantum pacta seruanda esse duxerunt, quae neque dolo malo, neque aduersus leges, plebiscita, senatus consulta, edicta principum, neque in fraudem aliorum fuissent inita. Hinc omnes pactiones, quae viam fraudibus factisque illicitis aperiunt, veluti, ne dolus futurus praestetur, vt mandatum turpe expediatur, vsurae ultra modum legitimum praestentur, sunt irritae. *L. 27. §. 3. seq. de pact.* *L. 22. §. 6. D. mandat. L. 29. D. de vsur.* Non igitur temere quaeritur, num litigantes inter se de contumacia non accusanda, pacisci queant? Eiusmodi enim pacta turpitudine vacare haud videntur, cum lites, quas celeriter expediri publice interest, longius protrahant, atque commodam occasionem decreta magistratuum impune eludendi, suppeditent. Sed alii fortassis, memores istius dicti decantati, contumaciam non accusatam haud nocere, aliam sententiam amplexuri sunt. Nos vero in hac quaestione recte diiudicanda, discrimen necessarium obseruandum esse, existimamus. Scilicet actus, qui a iudice expediri solent, duplicis sunt generis. Multa facere debet, quia id leges iubent, facpiusque ex officio, si munus suum recte tueri velit, procedere cogitur ita quidem, vt non habeat liberum decernendi et statuendi arbitrium. Ipsi quoque litigantes certa fatalia tam stricte obseruare debent, vt, iis neglectis, iacturam iuris, quo alias frui potuissent, patiantur. In eiusmodi igitur rebus, si vel iudex ex officio processerit, vel litigantes certa fatalia, v. c. probationis aut reprobationis offerendae, leuerationis prosequendae, appellationis iustificandae, remedii intra decendum contra sententiam interponendi, neglexerint, pactum de non accusanda contumacia, nullas vires habet, Etenim pactis priuato-

uatorum ea, quae in legibus non in vtilitatem singulorum, sed in commune commodum sunt constituta, nullo modo mutari possunt. *L. 38. D. de pact.* Neque hic iudex suo vitur arbitrio, sed ipsis legibus adstringitur, vt ea, quae muneris ratio postulat, peragat. Est igitur tunc accusatio contumaciae, vti Illustr. Kraufius in *dissertat. quando accusat. contumac. sit superflua, aut frustranea*, §. 2. monuit, prorsus superflua. Adde Mencken. *Process. iur. commun. et Saxonic. Electoral. Tit. 10. §. 3.* E contrario vero in quibusdam contumacia litigantibus non obest, nisi ea prius rite fuerit accusata. *L. 13. §. 2. C. de indic.* Hanc regulam in foris nostris tunc in primis seruamus, si reus sub poena confessi et conuicti litem contestari iussus, citationi rite insinuatae morem haud gesserit. Licet enim is, qui impedimento legitimo nec allegato, nec demonstrato, iudicis auctoritatem contemnit, sibi imputare debeat damnus culpa contractum; nostrum tamen ius aequitatis humanitatisque plenissimum reos, quibus iam periculum causae amittendae imminet, misericordia dignos iudicat eosque saluos esse cupit. *Ordinat. process. Saxon. recog. Tit. 4. §. 5. et Tit. 10. §. 2.* Idem quoque obrinet, si litigantes, quibus a iudice iniunctum est, vt in termino in hunc finem praefixo, iusiurandum calumniae, vel principale iurent, in isto termino non comparuerint. Nam ne tunc quidem poena contumaciae decernitur, nisi prius contumacia sollempniter fuerit accusata. *Ordinat. exitat. Tit. 18. §. 7.* Fac vero, vnum litigantem cum altero pepigisse fidemque de non accusanda contumacia dedisse, hoc quidem pactum, cum ipsis legibus non repugnet nihilque illiciti contineat, ea, qua par est, religione custodiendum esse arbitramur, atque eum, qui fidem datam violat, turpitudinis reum postulamus. Sed ideo vnum eundemque effectum eiusmodi pacti tribuere non possumus. Scilicet discrimen, cuius antea mentionem fecimus, hic erit adhibendum. Si litigantes ipso iure poenam contumaciae luunt in iis causis, in quibus accusatio contumaciae frustra suscipitur, vel in quibus eadem non est necessaria, eiusmodi pactum omni prorsus efficacia destituitur. Aliud vero statuendum erit de actibus, quorum omisio non aliter, quam si aduersarius contumaciam accusauerit, nocere solet. Vt in his talis pactio sit vtilis, vel naturalis aequitas praecipere videtur. Quid vero faciemus, si aduersarius fidei datae parum memor, nihilo secius alterius contumaciam accusauerit? Si iudici de veritati pacti initi certo constet, poenam contumaciae



tumaciae ab eo irrogari nolumus, ne quis ex sua perfidia lucrum, quo dignus haud amplius est, percipiat. Suademus igitur litigantibus, ut eiusmodi pacta publice in iudicio ineant, atque ad acta insinuari curent, quia hoc modo malitiosis exceptionibus facile occurritur.

IIII.

Coniux coniugi succedens a praestando laudemio non est immunis.

In bonis emphyteuticis domino directo esse permillum, si emphyteutis fuerit alienata, a nouo possessore quinquagesimam partem pretii vel aestimationis, tamquam praemium receptionis exigere, l. 3. C. de iur. emphyteut. luculenter probat. Haec pecunia, quae vulgo dicitur die Lehnwaare, Handlohn, hodie non tantum in praediis emphyteuticis, sed et in bonis censiticis aliisque iuri Romano prorsus incognitis, saepe occurrit litesque sumtuosas gignit. Varia eiusdem genera in nostris foris recepta, non tam ex iure Romano, quam potius ex moribus Germanicis esse repetenda, a iuris doctis iam animaduersum est. Schilter. de bon. laudemial. §. 7. et Illustr. Walchius in dissert. de laudem. a liberis parentib. suis successur. soluendo. §. 4. seqq. Si in vlla re, certe in hac materia febilis iuris domestici et peregrini commixtio deprehenditur, quae, uti plerumque accidit, interpretes in diuersas opiniones distrahit. Nos hic vnice illud laudemii genus, quod in manu seruiente praestari solet, et quod a nouo possessore tamquam herede exigitur, vulgo Sterbelehn, expendere volumus. In Saxonia lex extat classica, scilicet *Constitut. inedit. I.* qua quidem sancitum, ut etiam ii, qui praedia huic oneri obnoxia titulis lucratiuis v. c. per modum donationis vel legati acceperunt, ad illud praestandum sint obstricti; additur tamen simul haec exceptio: Wann der Besizer Zins- oder Erbmann stirbet und lässt Kinder, so seyend dieselben Lehnwahr zu geben nicht schuldig, weil sie in der vorigen investitur begriffen. Wann aber keine Kinder, sondern Freunde seitwärts verwandt, als collaterales und extranei vorhanden, auf welche das Gut verfället, dieweil das Dominium in dieselbe ipso iure nicht continuiert, noch gebracht wird, so seyend sie auch die Lehnwar zu geben pflichtig. Ex hac igitur constitutione luculenter apparet, solos descendentes ob condominium, quod iis in bonis paternis, viuo patre iam quodammodo competeat, ab hoc onere immunis fuisse declaratos. Quae ratio cum in alios heredes, licet defuncto iure sanguinis ab intestato succedant, non cadat, facile est ad intelli-

gen.

gendum, eosdem sibi hanc immunitatem frustra arrogare. Secundum ius commune omnes heredes, siue ab intestato, siue ex testamento succedunt, pari immunitate ideo, quod defunctum repraesentent, frui, multi statuunt, cum quibus etiam facit Frantzius *de laudem. cap. 8. n. 24.* Vt opinioni suae auctoritatem concilient, ad *Novell. 48. c. i.* prouocare solent, quae tamen nostro quidem iudicio, eos parum iuuat. Multis vero in locis hodie eum morem inualuisse, vt laudemium etiam a liberis tamquam proximis heredibus praestandum sit, ostendit Beckius *de iur. emphyteut. Cap. ii. §. 19.* Sed iis in locis, vbi viget iuris Saxonici auctoritas, aliud esse statuendum ibique solos descendentes, neutiquam vero ascendentes, collaterales, nedum coniuges, siue ex testamentis, siue ex pactis, siue ex iure generali, siue ex speciali succedunt, a laudemio soluendo esse immunes, *Constitut.* supra adducta perspicue probat. Hinc, cum nuper in controuersia coram Regimine ducali Hildburghusano agitata, vidua quaedam, quae marito successerat, praestationem laudemii, quod praefectus de molendino hereditario exigebat, denegasset, atque ad libertatem naturalem prouocasset, eius petitio a Iureconsultis Vittembergensibus fuit reiecta, reseruata tamen ei assertae immunitatis probatione. Rationes dubitandi et decidendi, vt de specie proposita certius iudicari queat, hic annexere iuuat:

Ob wohl Klägerin behauptet, daß das Kloster-Ampt Weißdorff von derjenigen Mühle, welche sie von ihrem verstorbenen Ehemanne, Johann Andreas Weiganden ererbet, das secundum fol. 4. ihr angesommene Handlohn zu fordern nicht berechtiget, und anbey, daß, als ihr Ehemann nur gedachte Mühle von seinen Geschwistern käuflich angenommen, sie den Kauf-Schilling von ihrem ein- und zugebrachten Vermögen bezahlet, anführet, so wohl, daß sie das von ihr verlangte Handlohn aus dem Grunde, weil in dasigen Landen die Gemeinschaft derer Gütther, unter Eheleuten eingeführet, und sie daher mehrgedachte Mühle mit ihrem Ehemanne zugleich im Besitz gehabt, auch, da sie keine Kinder mit einander erzeuget, sie dessen sämmtlichen Nachlaß geerbet, zu entrichten nicht schuldig, excipiret, und anbey auf dasjenige, was in der dasigen Herzoglichen Landesordnung von dem Fall, wenn nur ein Erbe vorhanden, disponiret, sich beruffet, und, daß die vom Procuratore fisci angezogene Rescripte, auch Iudicata, weil solche theils sub- et obreptitue erschlichen worden, theils aber von adelichen und nicht von Amts-Lehnen handelsten, theils aber auch Iura tertiorum concernirten, ihr nicht entgegen gesetzt werden können, die Mey-

B

nung



nung heget, im übrigen auch, daß in dem Dorffe Bürden in ähnlichen Fällen, niemahls ein Handlohn abgegeben worden, einwendet; Dennoch aber und dieweil das Anführen, was maßen Klägerin das Kauf-Preitium der von ihrem Ehemanne hinterlassenen Mühle, von ihren Matris bezahlet, in Ansehung, daß selbiges nicht bescheiniget worden, keine Attention verdienet, und, wenn auch selbiges in der Wahrheit wirklich gegründet, daraus dennoch die Folge, als ob Klägerin dieserwegen ein Eigenthums-Recht an sothaner Mühle erlanget, nicht hergeleitet werden könnte, vielmehr Klägerin den Umstand, daß nur erwähnte Mühle bloß einzig und allein ihrem verstorbenen Ehemanne in Lehn gereicht worden, abzuläugnen nicht vermocht, und, wenn gleich selbige das gesammte von ihrem Ehemanne nachgelassene Vermögen ererbet, dieses doch soviel, daß sie das angesonnene Hand-Lohn von denen zur Erbschaft mit gehdrigen Immobilibus zu entrichten nicht schuldig, um so weniger bewirken mag, da nach Sächsischen Rechten, zwar des Besizers Descendenten, weil selbige sub prima Inuestitura mit begriffen, keinesweges aber dessen übrige Erben ab intestato, von Entrichtung des Laudemii befreyet,

Carpzov. Part. 2. Constit. 39. def. 20. seq.

aus denen fol. 37. seq. und fol. 78. seqq. beygebrachten Herzoglichen Rescripten aber deutlich erhellet, daß denen Lehn-Herren in dem Fall, wenn des Erblassers Lehnpflichtige Immobilia nicht auf seine Kinder, oder Kindesfinder, sondern auf seinen hinterbliebenen Ehegatten, oder auch auf Ascendentes und Collaterales, die in der vorigen Inuestitur nicht mit enthalten gewesen, noch von dem primo Acquirente herkommen, vererbet worden, von diesen Personen das völlige Lehngeld zu fordern nachgelassen, mithin, daß die oben aus der Herzoglichen Landes-Ordnung angezogene Stelle auf die Art, wie Beklagter ex Interpretatione authentica dargethan, zu verstehen, keinem Zweifel unterworfen, bey so bewandten Umständen aber auch der Klägerin übriges Anführen, in Betracht, daß vorbemeldete Rescripte allerdings, praeuia causae cognitione erlassen, und der Grund der Entscheidung darauf, daß Collaterales und Ehegatten, weil sie in der vorigen Inuestitur nicht mit begriffen, das Hand-Lohn zu entrichten pflichtig, gesetzt worden, weiter nicht in Erwägung kommen mag, eben so wenig auch die nach der Klägerin Vorgeben im Dorffe Bürden übliche obleruanz beygebracht worden, ein folglich Klägerin zwar mit ihrem Suchen abzumeifen, auch ob temeritatem ligandi, in Erstattung derer verursachten Unkosten zu vertheilen, jedoch ihr der Beweis der vorgeschützten Befreyung billig nachzulassen gewesen, so sind wir r.

V.

Iure Saxonico in processu varia sunt ore proponenda.

Obtinuit is mos olim in Germania, vt litigantes iudicium ingressi, desideria iuraque sua breuiter ore iudicibus exponerent. *L. Salic. Tit. 53. §. 2.* Heineccius in *Element. iur. German. L. 3. Tit. 4. §. 156.* Licet vero postea, praesertim peregrinis iuribus introductis, tota controuersias forenses tractandi ratio vehementer fuerit immutata; id tamen legibus Saxonice expresse constitutum est, vt litigantes quaedam in iudicio ore peragere debeant. In *Ordinat. cur. prouic. Vitemberg.* de anno 1550, vom Eyd der Procuratoren, sancitum: die Procuratoren sollen derer Partheyen Sachen, vom Munde auß in die Feder reden. Haultsius in *Glossar. German.* sub verbo reden bene obseruauit, hoc verbum idem exprimere ac causam proponere, postulare. Potuisset facile rationem, cur haec notio huic verbo fuerit subiecta, adicere. Nobis quidem certissime persuasum est, ideo aduocatos die Fürsprecher, procuratores vero die Redner in legibus prouincialibus dici, quia eorum officium in primis in eo consistit, vt clientum et mandatorum causas in iudiciis ore defendant. In *Constitut. I. P. I.* praecipitur: daß vor der Kriegs-Befestigung vom Munde in die Feder verfahren werden solle. Pariter *Constitut. 9. P. I.* haec tradit: sonst aber soll in und nach der Litis Contestation so wohl als für derselbigen, vom Munde in die Feder gefaßt werden. Est quidem hodie litigatoribus permissum in omni processu, etiam in causis minutis, actionem in scriptis offerre; sed nihilominus quaedam adhuc in iudicio sollempniter et solo ore nuncupanda esse, leges et consuetudines fori dubitare haud sinunt. Sic actio viua voce, non tamen ad verbum, sed tantum per modum relationis, est repetenda. Riuius in *Enunciat. iur. Tit. 10. §. 58.* Kaestner. in *delineat. process. ord. Cap. 3. §. 4.* In primis litis contestatio non in scriptis facienda, sed in positione, quae calamo excepta fuit, proferenda est, quia scripta litis contestatio sanctioni *Const. I. P. I.* repugnat. Haec vero sanctio in *O. P. R. Tit. 16.* non est sublata. Adde *Tit. 29. O. P. S.* et Riuii. in *Enunciat. Tit. 16. §. 6.* Hinc is, qui eam tantum in scriptis exhibet, modo praecesserit accusatio contumaciae, adhuc hodie pro confessio et conuictio habetur, vti collegia Vitebergensia saepe respondere solent. Idem quoque nuper admonuit Illustr. Küstnerus in *obseruat.* quibus Gribneri *commentat. in Ordinat. process. Saxon.* illustrauit



uit p. 71. Vt prosecutio leuterationis ore peragatur, sancit *Constitut.* 19. P. 1. Sunt, qui existiment, vltu fori eam amplius non seruari, fortassis auctoritate Ludouici decepti. Hic enim in *introduc.* in *process. civil.* cap. 28. §. 19. statuit, ea, quae in excitata *constitutione* cauta sunt, in Saxonia amplius haud obtinere, atque opinionis suae fundamentum in *Mandat.* anno 1676. edito, quod in *Cod. Aug. T. 1. p. 1266.* exstat, collocat. Sed illud Mandatum vnice pertinet ad eos, qui coram summo prouocationum senatu causas forenses agunt. Illud certe Mandatum hodie vltum non praestare, aperte docet noua *Ordinatio*, qua hodie supremum prouocationum tribunal regitur, anno 1734. promulgata, in *Cod. Aug. continuat.* p. 446. his quidem verbis: Was auf die ausgegangene Citationen zu denen bestimmten rechtslichen Terminen, ein oder das andere Theil in denen vor Unserm Appellations-Gerichte anhängigen Sachen vorzubringen, das soll Unserm Hof-Gebrauch nach vom Mund aus in die Feder geschehen, und derowegen kein schriftlicher Satz angenommen und verstatet werden. Multae hodie leuterationes ob eam causam, quod non ore fuerit earum prosecutio facta, in dicasteriis profertis declarantur. His addimus, accusationem contumaciae, quae in literis, non ore est proposita, non attendi. Ita iam saeculo praeterito pronunciaffe Scabinos Lipsienses, testatur Riuius in *Emunciat. Tit. 10. §. 71.* Si tamen positioni, quae accusationem contumaciae continet, inscriptum, einbracht, einkommen, ea praesumitur rite esse facta. Illustr. Hommelius *Rhapsod. Observat. 3.* Sunt quidem haec verba ambigua, atque positiones ore vel in scriptis exhibitas expriment. Sed in dubio credimus, litigantes sua iure rite proposuisse. Optandum tamen, quia saepe de hac re odiosae oriuntur disceptationes, vt actuarii semper apponerent iis, quae ore nuncupata fuere, eingebracht vom Mund aus in die Feder. Ceterum rigor iuris pristini et praesertim *Constitut. 1. p. 1.* aliquantum mitigatus est in O. P. R. *Tit. 3. §. 3.* Adde Krausii *Tract. synoptic. Process. iudicial.* *Libr. 1. Cap. 2. Sect. 3. §. 10.* Rationes, cur leges quaedam viua voce proponi iusserint, iam reddidit Carpzouius ad *Consl. 1. P. 1. def. 1.* Nos hic addimus, in causis minutis has sollempnitates non desiderari, ibique litis contestationem qualemcunque, modo ex ea constet, num actor fundamentum actionis neget, an affirmet, item accusationem contumaciae scriptam tolerari.





ULB Halle
004 058 02X

3



56.







1222

OBSERVATIONES
IVRIS ROMANI ET SAXONICI

20

1780 6

QVAS
PRAESIDE

D. GEORGIO STEPHANO
WIESANDIO

PROFESSORE INSTITVTIONVM ORDINARIO CV
RAE PROVINCIALIS SCABINATVS ATQVE COLLEGII
IVRECONSVLTORVM ASSESSORE

DIE XXI. MART. A. S. R. c1o1occlxxx.

H. L. Q. S.

AD DISCEPTANDVM PROPOSITVRVS EST
CAROLVS GVILIELMVS THYMIVS,
SCHLEVSINGENSIS.

SPECIMEN X.

VITEBERGAE,
EXCVDIT ADAMVS CHRISTIANVS CHARISIVS.